

Sygn. akt I UK 384/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania R. W. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o wcześniejszą emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 kwietnia 2015 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 17 czerwca 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 czerwca 2014 r. Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] oddalił apelację R. W. S. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w B. z dnia 15 listopada 2013 r., którym oddalono odwołanie ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 3 stycznia 2013 r., odmawiającej mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym ze względu na niewykazanie 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W wyrokach sądów *meriti* przyjęto, że ubezpieczony w spornych okresach zatrudnienia na stanowiskach kierowniczych w Spółdzielni Kółek Rolniczych w S. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach określonej w wykazie A dziale XIV poz. 24 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w

szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) – „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”. W postępowaniu dowodowym ustalono, że zakres wykonywanych przez ubezpieczonego czynności znacznie wykraczał poza dozór inżynieryjno – techniczny i obejmował szereg innych czynności związanych z kierowaniem zakładem pracy oraz prac fizycznych wykonywanych bezpośrednio przez ubezpieczonego.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł ubezpieczony R. W. S., zaskarżając wyrok w całości oraz wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji albo ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury.

Skarga kasacyjna została oparta na obydwu podstawach kasacyjnych, gdyż skarżący podniósł naruszenia przepisów postępowania – art. 378 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie wszystkich zarzutów apelacji i art. 328 § 2 k.p.c. przez zaniechanie wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 32 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) w związku z § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) przez błędną wykładnię pojęcia wykonywania pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został uzasadniony koniecznością rozstrzygnięcia rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych w zakresie dopuszczalności przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego sądowego w celu ustalenia, czy wykonywana praca stanowiła pracę w szczególnych warunkach oraz dokonania wykładni budzącej poważne wątpliwości pojęcia „wykonywanie pracy stale i w pełnym wymiarze”. Skarżący podniósł ponadto, że skarga jest oczywiście uzasadniona ze względu na rażące naruszenia przez Sąd Apelacyjny w [...] przepisów postępowania i prawa materialnego, które legły u

podstaw zaskarżonego wyroku, skutkujących niezgodnym z prawem oraz poczuciem sprawiedliwości rozstrzygnięciem.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący powołał się na dwie z powyższych przesłanek, gdyż wskazał zarówno na istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów oraz fakt, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, co wymaga na wstępie uwagi o charakterze porządkującym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 343/13, LEX nr 1523355).

Odnosząc się jednak do pierwszej z przywołanych w skardze kasacyjnej przesłanek przedsądu należy stwierdzić, że w orzecznictwie ugruntowane jest stanowisko, iż w przypadku powołania się na art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżący ma obowiązek nie tylko określić przepisy wymagające wykładni, ale także wskazać poważne wątpliwości interpretacyjne związane z ich stosowaniem wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości, bądź rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2014 r., III SK 63/13, LEX nr 1455742 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2014 r., I PK 269/13, LEX nr 1646096).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, że nie istnieje potrzeba zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy w zakresie przedstawionym we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż

obydwa problemy w nim przedstawione zostały już rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym nie ma rozbieżności. Przyjmuje się bowiem, że ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) nie wymaga wiadomości specjalnych uzasadniających prowadzenie dowodu z opinii biegłego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2000 r., II UKN 446/99, OSNP 2001 nr 18, poz. 562 oraz z dnia 8 stycznia 2009 r., I UK 201/08, LEX nr 738338). Podkreślenia wymaga jednak, że przedmiotem tych tez jest określanie za pomocą opinii biegłego nie charakteru wykonywanej pracy, a wykonywania jej stale i w pełnym wymiarze. W uzasadnieniu pierwszego z powyższych wyroków, przywołanego zresztą w skardze kasacyjnej, Sąd Najwyższy wyraźnie stwierdził, że: „Ustalenie wymiaru czasu pracy w ogóle nie stwarza żadnego problemu. To samo dotyczy w zasadzie stałego wykonywania określonej pracy, nawet jeśli w okolicznościach danej sprawy może czasami powstać wątpliwość, kiedy wyjątki od owej stałości czynią pracę dorywczą, podobnie jak to, kiedy praca początkowo okazjonalna staje się pracą stale wykonywaną”. Nie może bowiem budzić wątpliwości, że praca w szczególnych warunkach to w istocie określona sytuacja faktyczna, natomiast o kwalifikacji prawnej decyduje sąd, a nie biegły (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2014 r., III UK 196/13, LEX nr 1540140 oraz z dnia 29 czerwca 2011 r., III UK 3/11, LEX nr 966816).

Podobnie utrwalone jest stanowisko judykatury odnośnie rozumienia pojęcia „wykonywanie pracy stale i w pełnym wymiarze”. Powszechnie przyjmuje się bowiem, że nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07, OSNP 2009 nr 21-22, poz. 290), a dodatkowo podkreśla się że należy odróżnić czynności administracyjno-biurowe ściśle

związane ze sprawowanym dozorem inżynieryjno-technicznym, stanowiące jego immanentną cechę, od czynności, które nie pozostają w żadnym związku z dozorem i stanowią dodatkowe obowiązki pracownicze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08, LEX nr 550990). Odnosząc się natomiast do czasu wykonywania pracy w szczególnych warunkach przyjmuje się z kolei, że chodzi o stałe (codzienne) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeśli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) wykonywanie pracy mieszczącej się w wykazie prac w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2014 r., II UK 395/13, LEX nr 1455235, czy też wyroki Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 16 lipca 2014 r., III AUa 334/14, LEX nr 1488646 oraz Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21 listopada 2013 r., III AUa 373/13, LEX nr 1403685).

Odnosząc się z kolei do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy stwierdzić, że w judykaturze przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13 LEX nr 1402642 oraz z dnia 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619), a przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07 LEX nr 560577 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 18/14, LEX 1522063), czego nie można stwierdzić w rozpoznawanej sprawie.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.